

Asia T-210/01

General Electric Company vastaan Euroopan yhteisöjen komissio

Kumoamiskanne — Kilpailu — Komission päätös, jolla yrityskeskittymä on julistettu yhteismarkkinoille soveltumattomaksi — Asetus (ETY) N:o 4064/89 — Ilmailualan markkinat — General Electricin suorittama Honeywellin yritysosto — Vertikaalinen integroituminen — Tuotteiden niputtaminen — Poissulkevat vaikutukset — Horisontaaliset päällekkäisyydet — Puolustautumisoikeudet

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (laajennettu toinen jaosto) 14.12.2005 II - 5596

Tuomion tiivistelmä

- 1. Kumoamiskanne — Kohde — Keskittymien valvontaa koskeva päätös — Päätös, jossa nojaututaan useisiin perusteluryhmiin, joista jokainen riittää perustelevaan sen päätösoosan — Yhteismarkkinoille soveltumattomuutta koskevien edellytysten täytyminen yksienkin merkityksellisten markkinoiden osalta — Perusteeton kanne (EY 230 artikla; neuvoston asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 1 kohdan a alakohta ja 3 kohta)*

2. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Komission suorittama tutkinta — Taloudellisten seikkojen arviointi — Harkintavalta — TuomioistuINVALVONNAN ulottuvuus — Rajat*
(Neuvoston asetuksen N:o 4064/89 2 artikla)

3. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Yhteismarkkinoille soveltuvuuden arviointi — Soveltuvuutta koskevan olettaman puuttuminen*
(Neuvoston asetus N:o 4064/89)

4. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Yhteismarkkinoille soveltuvuuden arviointi — Ennuste asianomaisten markkinoiden mahdollisista kehityssuuntauksista — Tarkan ennusteen vaatimus — TuomioistuINVALVONNAN ulottuvuus*
(Neuvoston asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 2 ja 3 kohta)

5. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Yhteismarkkinoille soveltuvuuden arviointi — Monialakeskittymä — Käsite — Keskittymän osapuolena olevan yrityksen asianomaisilla markkinoilla määrävän aseman luomisen tai sen vahvistamisen todennäköisyyden huomioon ottaminen — Sallittavuus — Komission mahdollisuus tukeutua sulautumisesta syntyvän yksikön ennustettavaan käyttäytymiseen — Edellytykset — Pitäviin todisteisiin perustuvan täsmällisen arvion esittäminen*
(Neuvoston asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 2 ja 3 kohta)

6. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Yhteismarkkinoille soveltuvuuden arviointi — Monialakeskittymä — Ennakoitavissa olevien kilpailuvastaisten menettelytapojen huomioon ottaminen — Sallittavuus — Komissiolla ei ole velvollisuutta arvioida niiden todennäköisyyttä suhteessa riskeihin, joita sisältyy siihen, että yritykset ryhtyvät tällaisiin toimiin*
(EY 82 artikla; neuvoston asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 2 ja 3 kohta)

7. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Yhteismarkkinoille soveltuvuuden arviointi — Perusteet — Määrävän markkina-aseman luominen tai vahvistaminen siten, että toimiva kilpailu yhteismarkkinoilla estyy olennaisesti — Kumulatiivisuus — Keskinäinen vaikutus — Ei ole velvollisuutta yhdistää muodollisesti niitä perustelukappaleita, joihin on vedottu ensimmäisen edellytyksen osalta mutta jotka koskevat myös toista edellytystä, tähän jälkimmäiseen*
(EY 82 ja EY 253 artikla; neuvoston asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 2 ja 3 kohta)

8. *Kilpailu — Määräävä markkina-asema — Käsite*
(EY 82 artikla)

9. *Kilpailu — Määräävä markkina-asema — Määrittäminen erittäin suuren markkina-osuuden perusteella — Markkinaosuuksien vahvistumisen arvioiminen tarjouskilpailuja koskevilla markkinoilla, joille on tunnusomaista, että niillä tehdään rajoitettu määrä erittäin arvokkaita sopimuksia*
(EY 82 artikla)

10. *Kilpailu — Määräävä markkina-asema — Olemassaolo — Tiettyillä markkinoilla olevan kiivaan kilpailun merkitys — Merkitystä ei ole silloin, kun kyse on yrityksestä, jonka on mahdollista toimia niin, ettei tätä kilpailua tarvitse ottaa huomioon — Tiettyjen tarjouskilpailujen, jotka koskevat hinnaltaan merkittäviä tuotteita, voittamiseksi annetuilla taloudellisilla myönnytyksillä ei ole vaikutusta*
(EY 82 artikla)

11. *Kilpailu — Yhteisön oikeussäännöt — Soveltaminen komissiossa — Itsenäisyys suhteessa kolmansien valtioiden viranomaisten arviointeihin*

12. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Yhteismarkkinoille soveltuvuuden arviointi — Suorasta vertikaalisesta suhteesta johtuvat kilpailunvastaiset vaikutukset — Sulautuneen yksikön tulevasta käyttäytymisestä riippuvat vaikutukset — Komission velvollisuus tukeutua pitävään näyttöön väitetyn kilpailunvastaisen käyttäytymisen todennäköisyydestä — Vapaan todistelun periaate*
(Neuvoston asetus N:o 4064/89)

13. *Kilpailu — Määräävä markkina-asema olennaisten osien myynnissä — Myynnistä kieltäytyminen — Väärinkäyttö*
(EY 82 artikla)

14. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Komission suorittama tutkinta — Sellaisen lähitulevaisuudessa tapahtuvan käyttäytymisen osoittaminen, joka synnyttää tai vahvistaa määräävää asemaa — Velvollisuus tukeutua pitävään näyttöön*
(Neuvoston asetus N:o 4064/89)

15. Oikeudenkäyntimenettely — Uusien perusteiden esittäminen käsittelyn kuluessa — Uusi peruste — Käsite — Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen prosessinjohtotoimena esittämään kysymykseen annettu vastaus ei ole uusi peruste
(Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artikla ja 64 artiklan 3 kohta)
16. Toimielinten säädökset, päätökset ja muut toimet — Perusteluvollisuus — Päätös, joka on erilainen kuin aikaisemmassa asiassa tehty päätös, joka koski samankaltaisia tai samoja tilanteita tai jossa oli mukana samat taloudelliset toimijat — Perusteluvollisuuden laajuus
(EY 253 artikla)
17. Kilpailu — Yhteisön oikeussäännöt — Toteuttaminen — Komission tätä tarkoitusta varten vahvistamat säännöt — Komission velvollisuus noudattaa näitä sääntöjä — Merkityksellisten markkinoiden määritelmästä annettu tiedonanto — Ulottuvuus
(EY 82 artikla; tiedonanto 97/C 372/03)
18. Kilpailu — Yrityskeskittymät — Komission suorittama tutkinta — Merkityksellisten markkinoiden määrittely — Perusteet — Tuotteiden korvattavuus — Käsite
(Neuvoston asetus N:o 4064/89; komission tiedonannon 97/C 372/03 36 kohta)
19. Kilpailu — Yrityskeskittymät — Yhteismarkkinoille soveltuvuuden arviointi — Markkinat, joilla kilpailu on epäsuoraa ja verrattain heikkoa — Määräävässä asemassa oleva yritys ostaa ainoan kilpailijansa — Sallittavuus — Edellytykset — Näytön esittäminen siitä, että markkinoilla ei ollut lainkaan toimivaa kilpailua ennen keskittymää
(EY 82 artikla; neuvoston asetus N:o 4064/89)
20. Kilpailu — Yrityskeskittymät — Komission suorittama tutkinta — Keskittymään osallistuvien yritysten antamat sitoumukset, joilla pyritään tekemään ilmoitetusta keskittymästä yhteismarkkinoille soveltuva
(Neuvoston asetus N:o 4064/89)
21. Oikeudenkäyntimenettely — Kannekirjelmä — Muotovaatimukset — Oikeudenkäynnin kohteen yksilöinti — Yhteenvedo kanneperusteista
(Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohta)

22. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Hallinnollinen menettely — Oikeus tutustua asiakirjoihin — Puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen — Rajat*
(Neuvoston asetus N:o 4064/89)
23. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Oikeus tutustua asiakirjoihin — Eron tekeminen asianomaista vastaan puhuvien seikkojen sekä asianomaisen puolesta puhuvien seikkojen välillä*
24. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Oikeus tutustua asiakirjoihin — Puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen — Rajat*
25. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Hallinnollinen menettely — Oikeus tutustua asiakirjoihin — Asiakirjoihin tutustumisoikeuden epääminen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen ja väitetiedoksiannon välillä ei loukkaa puolustautumisoikeuksia*
(Neuvoston asetuksen N:o 4064/89 6 artiklan 1 kohdan c alakohta)
26. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Hallinnollinen menettely — Oikeus tutustua asiakirjoihin — Keskittymän osapuolilla ei ole oikeutta tutustua asiakirjoihin osissa koko menettelyn ajan*
(Neuvoston asetuksen N:o 4064/89 18 artiklan 1 kohta)
27. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Hallinnollinen menettely — Menettelyssä olevien välivaiheiden määräaikojen lyhyys — Joutuisan käsittelyn vaatimuksen huomioon ottaminen arvioitaessa puolustautumisoikeuksien kunnioittamista*
(Neuvoston asetus N:o 4064/89; komission asetuksen N:o 447/98 13 ja 21 artikla)
28. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan tehtävät — Päätös, jolla tämän asemaa on muutettu menettelyn kuluessa — Uusi tehtävä menettelyssä vastaa suoraan vanhaa tehtävää*
(Komission päätöksen 2001/462 2 artiklan 1 ja 2 kohta)
29. *Yhteisön oikeus — Periaatteet — Perusoikeudet, joiden kunnioittamisen yhteisöjen tuomioistuimet varmistavat — Euroopan ihmisoikeussopimuksen huomioon ottaminen*
(EU 6 artiklan 2 kohta)

1. Kun päätöksen tietyillä perusteluilla voidaan yksin perustella päätös oikeudellisesti riittävästi, virheet, jotka saattai-

sivat rasittaa päätöksen muita perusteluita, eivät missään tapauksessa vaikuta sen päätösosaan.

Siltä osin kuin komission päätöksen päätösosa perustuu lisäksi useisiin perusteluihin, joista kukin yksinäänkin riittäisi perusteluksi, kyseinen päätös on lähtökohtaisesti hylättävä ainoastaan siinä tapauksessa, että jokainen näistä perusteluista on lainvastainen. Siinä tapauksessa virhe tai muu lainvastaisuus, joka vaikuttaa vain yhteen päätöksen perusteluista, ei voi olla riittävä perustelu riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi, jos tällä virheellä ei ole voinut olla ratkaisevaa vaikutusta tämän päätöksen tehneen toimielimen hyväksymään päätöksen päätösosaan.

Tätä sääntöä on sovellettava yrityskestittymien valvonnan yhteydessä tehtäviin päätöksiin. Tässä suhteessa komission on kiellettävä yrityskestittymä, jos se täyttää asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 3 kohdassa asetetut edellytykset. Kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdasta ilmenee, että komission on keskittymää arvioidessaan otettava huomioon esimerkiksi tarve ylläpitää ja kehittää toimivaa kilpailua yhteismarkkinoilla muun muassa kaikkien kyseessä olevien markkinoiden rakenteen kannalta. Kun komissio arvioi sitä, luodaanko yrityskestittymällä yksi tai useampi määräävä asema tai vahvistetaanko niitä sillä seurauksella, että toimiva kilpailu estyy olennaisesti, sen on siten otettava huomioon olosuhteet, jotka vallitsevat kaikilla niillä markkinoilla, joihin ilmoitettu keskittymä saattaa vaikuttaa. Mikäli se

toteaa, että nämä edellytykset täyttyvät yksienkin merkityksellisten markkinoiden osalta, yrityskestittymä on siis julistettava yhteismarkkinoille soveltumattomaksi.

Tästä seuraa, että tällainen päätös voidaan kumota ainoastaan siinä tapauksessa, että on katsottava, että eivät ainoastaan tietyt sen perusteluista ole lainvastaisia vaan että lisäksi ne mahdolliset perustelut, jotka eivät ole lainvastaisia, eivät riitä perusteluiksi sille, että ilmoitettu keskittymä olisi yhteismarkkinoille soveltumaton. Tämä toteamus ei kuitenkaan poista sitä, että on välttämätöntä tutkia, tukevatko tietyt riidanalaisessa päätöksessä todetut kilpailuun liittyvät seikat toisiaan, jolloin olisi keinotekoista arvioida niitä kutakin erikseen.

(ks. 42–45, 48 ja 734 kohta)

2. Komissiolle annetaan yrityskestittymien valvonnasta annetun asetuksen N:o 4064/89 aineellisten säännösten ja erityisesti sen 2 artiklan soveltamisen osalta tiettyä harkintavaltaa taloudellisten seikkojen arvioinnissa. Tästä seuraa, että yhteisöjen tuomioistuinten valvonta

kohdistuu ainoastaan siihen, että tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa ja että näitä tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti.

Tämän valvonnan luonteen osalta on todettava, että yhtäältä tosiseikkoja koskevat tiedot ja toteamukset, joiden mahdollisen paikkansapitämättömyyden tuomioistuimien kykenee toteamaan sille esitettyjen perustelujen ja todisteiden perusteella, ja toisaalta taloudelliset arvioinnit eroavat olennaisella tavalla toisistaan.

Vaikka on katsottava, että komissiolla on harkintavaltaa asetuksen N:o 4064/89 aineellisten sääntöjen soveltamisessa, se ei tarkoita sitä, että yhteisöjen tuomioistuimien on pidättäydyttävä valvomasta sitä, miten komissio on luonnehtinut oikeudellisesti taloudellisia seikkoja. Yhteisöjen tuomioistuimien on sen lisäksi, että sen on muun muassa tutkittava esitettyjen todisteiden aineellinen paikkansapitävyys, luotettavuus ja johdonmukaisuus, myös tarkistettava, muodostavatko nämä todisteet sellaisten merkityksellisten seikkojen kokonaisuuden, jotka on otettava huomioon monitahoisen tilanteen arvioinnissa, ja voivatko kyseiset todisteet tukea päätelmiä, jotka niistä on tehty.

(ks. 60, 62, 63 ja 253 kohta)

3. Yrityskeskittymien valvonnasta annettussa asetuksessa N:o 4064/89 ei luoda minkäänlaista olettaa ilmoitetun keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, joten ei voida katsoa, että komission pitäisi taipua hyväksymään sille ilmoitettu yrityskeskittymä, mikäli sillä on epäilyksiä. Joka tapauksessa komission asiana on muodostaa selvä mielihetimitä mainitusta soveltuvuudesta ja tehdä päätös sen mukaisesti.

(ks. 61 kohta)

4. Kun otetaan huomioon se harkintavalta, joka komissiolle annetaan taloudellisten seikkojen arvioinnissa yrityskeskittymien valvonnasta annetun asetuksen N:o 4064/89 aineellisten sääntöjen soveltamisen osalta, tehokas tuomioistuimien harjoittama valvonta on erityisen välttämätön silloin, kun komissio ennakoii suunnitellusta keskittymästä mahdollisesti aiheutuvia markkinoiden kehityssuuntauksia.

Tällainen ennuste on tehtävä erittäin huolellisesti, sillä kyse ei ole menneiden tapahtumien tutkimisesta, joiden osalta on usein käytettävissä monia seikkoja, joiden perusteella tapahtumien syyt voi-

daan ymmärtää, eikä liioin nykyisten tapahtumien tutkimisesta, vaan kyse on niiden tapahtumien ennustamisesta, jotka sattuvat tulevaisuudessa suuremmalla tai pienemmällä todennäköisyydellä, jos ei tehdä päätöstä, jolla suunniteltu keskittymä kielletään tai sen ehtoja täsmennetään. Ennusteessa tutkitaan siis sitä, miltä osin keskittymä voisi muuttaa niitä tekijöitä, joiden perusteella kilpailutilanne tietyillä markkinoilla määräytyy, jotta voitaisiin tutkia, estyykö toimiva kilpailu olennaisesti tämän seurauksena. Tällainen ennuste edellyttää erilaisten syy-seurausketjujen hahmottamista, jotta voidaan hyväksyä ne, joiden todennäköisyys on suurin.

(ks. 64 kohta)

5. Monialakeskittymät eivät aiheuta varsinaisia horisontaalisia päällekkäisyyksiä yrityskeskittymän osapuolten toimintojen eivätkä vertikaalisia suhteita näiden osapuolten välille. Vaikka tällaisilla yrityskeskittymillä ei yleensä ole kilpailuvastaisia vaikutuksia, niillä voi kuitenkin tietyissä tapauksissa olla tällaisia vaikutuksia. Mikäli komissio tehdessään ennusteen monialakeskittymän vaikutuksista voi päätellä toteamiensa monialakeskittymälle tunnusomaisten vaikutusten perusteella, että määräävä asema

kaiken todennäköisyyden mukaan luotaisiin tai sitä vahvistettaisiin verrattain pian ja että sen seurauksena toimiva kilpailu merkityksellisillä markkinoilla estyisi olennaisesti, sen on kiellettävä tämä keskittymä.

Tältä osin monialakeskittymän tyyppinen yrityskeskittymä aiheuttaa tiettyjä erityisongelmia erityisesti sen vuoksi, että ensinnäkin tällaisen keskittymän tarkasteleminen on ennuste, jossa tulevaisuuteen ulottuvan ajanjakson huomioon ottaminen ja toisaalta sulautuneen yksikön tietty käyttäytyminen saattaa ratkaista suuren osan tämän keskittymän vaikutuksista. Tämä merkitsee sitä, että syy-seurausketjut ovat vaikeasti havaittavissa, epävarmoja ja vaikeasti osoitettavissa. Niiden todisteiden laatu, jotka komissio esittää osoittaakseen sellaisen päätöksen tarpeellisuuden, jossa yrityskeskittymä julistetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, on tässä yhteydessä erityisen tärkeä, sillä näiden todisteiden on tuettava komission arvioita, joiden mukaan ilman tällaisen päätöksen tekemistä taloudellista kehitystä koskeva skenaario, johon kyseinen toimielin nojautuu, on uskottava.

(ks. 65 ja 66 kohta)

6. Kun komissio selvittää monialakeskittymän vaikutuksia, tiettyjen tulevien menettelytapojen toteuttamisen todennäköisyyttä pitää tutkia kokonaisvaltaisesti eli ottamalla huomioon sekä tällaisten menettelytapojen toteuttamista edistävät tekijät että seikat, jotka voivat vähentää näiden edistävien tekijöiden vaikutusta tai jopa poistaa sen, mukaan lukien kyseisten menettelytapojen mahdollinen lainvastaisuus.

Olisi kuitenkin asetuksen N:o 4064/89 ehkäisemistarkoituksen vastaista edellyttää, että komission olisi tutkittava kunkin keskittymähankkeen osalta, missä määrin kilpailunvastaisiin menettelytapoihin ryhtymistä edistävien tekijöiden vaikutusta pienentää tai ne jopa poistaa kyseisten menettelytapojen lainvastaisuus, niiden paljastumisen todennäköisyys, sekä yhteisön että kansallisen tason toimivaltaisten viranomaisten valvonta ja niistä mahdollisesti seuraavat seuraamukset. Tästä seuraa, että komission on lähtökohtaisesti otettava huomioon menettelytavan mahdollinen lainvastaisuus ja siten siitä mahdollisesti seuraavat seuraamukset seikkana, joka voi vähentää yrityksen halukkuutta ryhtyä tiettyyn menettelytapaan tai jopa poistaa sen. Viimeksi mainittu seikka ei sitä vastoin edellytä mahdollisesti sovellettavien eri oikeusjärjestysten oikeussääntöjen eikä eri oikeusjärjestyksissä noudatettavan seuraamuskäytännön tyhjentävää ja yksityiskohtaista tutkimista, koska selvitys, jolla pyrittäisiin osoittamaan todennäköinen kilpailusääntöjen rikkominen ja

varmistumaan siitä, että tästä rikkomuksesta määrättäisiin seuraamus useissa oikeusjärjestyksissä, olisi liian spekulatiivinen.

Näin ollen siltä osin kuin komissio voi tätä koskevaa erillistä ja yksityiskohtaista tutkimusta tekemättä todeta kyseisen menettelytavan lainvastaiseksi EY 82 artiklan tai sellaisten yhteisön oikeuden muiden oikeussääntöjen nojalla, joita se on toimivaltainen soveltamaan, sen on todettava tämä ja otettava se huomioon, kun se arvioi sitä todennäköisyyttä, että sulautunut yksikkö ryhtyy tällaiseen menettelytapaan.

Vaikka komissiolla on oikeus nojautua tiivistetysti esitettyyn kyseisten menettelytapojen laillisuutta ja niistä määrättävien seuraamusten todennäköisyyttä koskevaan selvitykseen niiden seikkojen perusteella, jotka sillä on käytettävissään, kun se tekee yrityskeskittymien valvontaa koskevan päätöksensä, sen on arviointinsa yhteydessä kuitenkin yksilöitävä ennakoimansa menettelytavat ja tarvittaessa arvioitava sitä ennalta ehkäisevää vaikutusta, joka saattaisi aiheutua siitä, että ne mahdollisesti ovat selvästi tai hyvin todennäköisesti yhteisön oikeu-

den perusteella lainvastaisia, ja otettava tämä huomioon.

jopa niin olennaisesti, että se voi yksinäänkin merkitä tämän aseman väärinkäyttöä.

(ks. 70–75, 303, 304, 424, 425 ja 468 kohta)

7. Yrityskeskittymien valvonnasta annetun asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa asetetaan kaksi päällekkäistä edellytystä, joista ensimmäinen koskee määräävän aseman syntymistä tai vahvistumista ja jälkimmäinen sitä, että kilpailu yhteismarkkinoilla olennaisesti estyy. Näin ollen yrityskeskittymä voidaan kieltää ainoastaan siinä tapauksessa, että molemmat 2 artiklan 3 kohdan edellytykset täyttyvät.

Näin ollen sitä suuremmalla syyllä asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu määräävän aseman syntyminen tai vahvistuminen voi tietyissä tapauksissa olla osoitus toimivan kilpailun olennaisesta estymisestä. Tämä toteamus ei missään tapauksessa merkitse sitä, että asetuksen N:o 4064/89 2 artiklassa asetettu jälkimmäinen edellytys olisi oikeudellisesti päällekkäinen ensin mainitun kanssa, vaan ainoastaan sitä, että samasta tiettyjen markkinoiden tilannetta koskevasta selvityksestä voi ilmetä, että molemmat edellytykset täyttyvät.

Väärinkäytöstä voi kuitenkin olla kyse, kun yritys, jolla on määräävä markkina-asema, vahvistaa tätä asemaansa niin paljon, että siten saavutettu määräävyyden aste rajoittaa olennaisesti kilpailua, jolloin markkinoilla voisivat pysyä ainoastaan sellaiset yritykset, jotka toiminnassaan ovat riippuvaisia määräävässä asemassa olevasta yrityksestä. Tästä seuraa, että määräävän aseman vahvistuminen voi jo sellaisenaan estää kilpailua

Seikat, joihin komissio voi vedota osoittaakseen sen, että yrityksen kilpailijoilla ei ole toimintavapautta, mikä on välttämätöntä sen päätelmän tekemiseksi, että yritykselle on syntynyt määräävä asema tai se on vahvistunut, ovat usein samat kuin ne, joilla on merkitystä arvioitaessa, seuraako tästä määräävän aseman syntymisestä tai vahvistumisesta toimivan kilpailun olennainen estyminen yhteismarkkinoilla. Seikka, joka vähentää huomattavasti kilpailijoiden vapautta

määrittää kilpailupolitiikkansa itsenäisesti, on niin ikään omiaan estämään toimivaa kilpailua.

Tästä seuraa, että siltä osin kuin ilmoitetun keskittymän yhteismarkkinoille soveltumattomaksi toteavan päätöksen perustelukappaleista, niistäkin, jotka muodollisesti liittyvät määräävän aseman syntymistä tai vahvistumista koskevaan selvitykseen, ilmenee, että tällä keskittymällä on huomattavia kilpailuvastaisia vaikutuksia, tätä päätöstä ei voida pitää lainvastaisena pelkästään sillä perusteella, että komissio ei ole nimenomaisesti ja erityisesti yhdistänyt näitä seikkoja koskevaa kuvaustaan asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan jälkimmäiseen edellytykseen sen enempää EY 253 artiklan mukaisen perusteluvollisuuden kuin asiasisällönkään osalta. Päinvastainen lähestymistapa näet merkitsisi sitä, että komissiolle asetettaisiin täysin muodollinen velvollisuus, jonka perusteella sen pitäisi vedota samoihin perusteluihin kahteen eri kertaan, ensin selvittäessään määräävän aseman syntymistä tai vahvistumista tietyillä markkinoilla ja toisen kerran yhteismarkkinoilla vallitsevan kilpailun olennaisen estymisen osalta.

(ks. 84 ja 86–89 kohta)

8. Määräävän markkina-aseman osoittaa se, että asianomaisella yrityksellä on taloudellinen valta-asema, jonka perusteella se voi estää toimivan kilpailun relevanteilla markkinoilla, koska tällainen asema antaa sille mahdollisuuden toimia huomattavan itsenäisesti suhteessa kilpailijoihinsa, asiakkaihinsa ja lopulta kuluttajiin. Komission ei tältä osin tarvitse osoittaa, että yrityksen kilpailijat suljettaisiin pitkälläkään aikavälillä markkinoiden ulkopuolelle, jotta määräävä markkina-asema voitaisiin todeta.

(ks. 85, 114 ja 243 kohta)

9. Vaikka markkinaosuuksien merkitys voi vaihdella markkinoittain, voidaan perustellusti katsoa, että erittäin suuret markkinaosuudet ovat itsessään — poikkeustapauksia lukuun ottamatta — todiste määräävästä markkina-asemasta. 50 prosentin markkinaosuus voi olla tällainen osuus.

Kuitenkin sellaisilla markkinoilla, joille on tunnusomaista, että niillä tehdään rajoitettu määrä erittäin arvokkaita sopimuksia, se seikka, että tietty yritys on voittanut viimeisimmät tarjouskilpailut, ei välttämättä merkitse sitä, ettei jokin sen kilpailijoista voisi voittaa seuraavaa.

Kunhan kilpailijalla on kilpailukykyinen tuote eivätkä muut tekijät suosi ensin mainittua yritystä ratkaisevalla tavalla, kilpailija voi aina saada merkittävän sopimuksen ja lisätä yhdellä kertaa markkinaosuuksiaan huomattavasti.

10. Se, että yrityksen on laskettava hintojaan kilpailijoiden hintojen alentamisen aiheuttaman paineen vuoksi, on yleensä yhteensopimatonta määräävälle asemalle ominaisen markkinakäyttäytymisen itenäisyyden kanssa.

Tämän toteamuksen perusteella ei voida kuitenkaan tehdä päätelmää, jonka mukaan markkinaosuuksilla ei olisi juuri mitään arvoa arvioitaessa eri valmistajien markkinavoimaa tällaisilla markkinoilla, etenkin sen vuoksi, että nämä markkinaosuudet pysyvät verrattain vakaina tai niistä ilmenee yhden yrityksen aseman vahvistumissuuntaus. Sellaisillakin markkinoilla, jotka perustuvat tarjouskilpailuihin, se, että valmistaja kykenee säilyttämään markkinaosuuksensa ja jopa vahvistamaan niitä useiden peräkkäisten vuosien aikana, on merkki markkinavoimasta. Tulee näet väistämättä hetki, jolloin valmistajan ja sen kilpailijoiden markkinaosuuksien välisen eron ei enää voida katsoa johtuvan markkinoiden kysynnän muodostavien tarjouskilpailujen vähäisestä määrästä.

Kiivaankaan kilpailun olemassaolo tietyillä markkinoilla ei kuitenkaan sulje pois määräävän aseman olemassaoloa samoilla markkinoilla, sillä määräävän aseman ominaispiirteitä ovat ennen kaikkea mahdollisuus toimia niin, ettei markkinastrategiassa tarvitse ottaa huomioon tätä kilpailua, ilman että tästä kilpailusta kuitenkaan aiheutuisi vahingollisia vaikutuksia. Näin ollen kilpailun mahdollinen olemassaolo markkinoilla on kyllä merkityksellinen seikka esimerkiksi arvioitaessa määräävän aseman olemassaoloa, mutta se ei ole sinänsä tältä osin ratkaiseva seikka.

Näin ollen markkinoilla, jotka koskevat tuotteita, joita myydään aika ajoin järjestettävissä tarjouskilpailuissa, joista jokainen koskee hinnaltaan merkittäviä kauppvoja ja joihin liittyvät pitkälliset neuvottelut, tarjoajat joutuvat väistämättä tekemään taloudellisia myönnytyksiä muodossa tai toisessa, koska nämä ilmiöt kuuluvat olennaisena osana tällaisiin sopimusneuvotteluihin. Tällaisessa asiayhteydessä pelkästään se seikka, että

(ks. 115, 149–151, 540 ja 571 kohta)

yritys on antanut alennuksia voittaakseen tietyt tarjouskilpailut, ei sinänsä ole yhteensoveltumatonta sen kanssa, että sillä on määräävä markkina-asema.

(ks. 116, 117, 184, 215 ja 249 kohta)

11. Se seikka, että yhden tai useamman kolmannen valtion toimivaltaiset viranomaiset arvioivat jotain kysymystä tietyllä tavalla omien menettelyjensä yhteydessä, ei sinänsä riitä heikentämään toimivaltaisten yhteisön viranomaisten mahdollisesti omaksumaa erilaista arviointia. Yhteisön tason hallinnollisen menettelyn yhteydessä esitetyt seikat ja väitteet samoin kuin sovellettavat oikeussäännöt eivät välttämättä ole samat kuin ne, jotka kyseisen kolmannen valtion viranomaiset ovat ottaneet huomioon, minkä seurauksena niiden arvioinnit voivat poiketa toisistaan. Mikäli yksi osapuoli katsoo, että perustelut, joihin kolmannen valtion viranomaisten päätelmässä nojaututaan, ovat erityisen asianmukaisia ja sovellettavissa yhteisön oikeudenkäyntiin, se voi aina vedota niihin asiasisällön osalta, mutta tällaisen perustelun todistusarvo ei voi olla ratkaiseva.

(ks. 179 kohta)

12. Keskittymän kilpailunvastaiset vaikutukset, jotka johtuvat suorasta vertikaalisesta suhteesta toimittajan ja asiakkaan välillä, riippuvat sulautuneen yksikön tulevasta käyttäytymisestä, jota ilman sulautumisen tällä tekijällä ei ole mitään haitallisia vaikutuksia. Komission on siten esitettävä pitävä näyttö tämän käyttäytymisen todennäköisyydestä.

Tietyissä tapauksissa näitä todisteita voivat olla taloudelliset tutkimukset, jotka osoittavat markkinatilanteen todennäköisen kehityksen ja viittaavat siihen, että sulautuneella yksiköllä olisi kannustin käyttäytyä tietyllä tavalla.

Koska kuitenkin yhteisön oikeuden ensisijainen periaate on vapaan todistelun periaate, tällaisten todisteiden puuttuminen ei sinänsä ole ratkaisevaa. Erityisesti sellaisessa tilanteessa, jossa on ilmeistä, että yrityksen kaupallinen intressi on niin painava, että se puoltaa erityisesti tiettyä käyttäytymistä, kuten kilpailijan yrityksen häiritsemistä koskevan mahdollisuuden käyttöä, komissio ei tee ilmeistä arviointivirhettä todetessaan riidanalaisessa päätöksessä, että on todennäköistä, että sulautunut yksikkö todellisuudessa ryhtyy käyttäytymään ennakoitulla tavalla. Sellaisessa tapauksessa jo tiettyyn yksittäistapaukseen liit-

tyvät taloudelliset ja kaupalliset realiteetit voivat olla oikeuskäytännössä edellytettäviä todisteita.

(ks. 295–297 ja 433 kohta)

sio esittää useita loogisia mutta hypoteettisia vaiheita, joiden osalta se pelkää, että käytännön toteutuksella olisi haitallisia vaikutuksia kilpailuun useilla eri markkinoilla. Sen tehtävänä on sen sijaan tutkia erikseen todennäköinen kehitys kaikilla markkinoilla, joilla se pyrkii osoittamaan ilmoitetusta keskittymästä johtuvan määräävän aseman syntymisen tai vahvistumisen, ja esittää sen tueksi pitäviä todisteita.

13. Vaikka määräävän markkina-aseman olemassaolo ei voi viedä tällaisessa asemassa olevalta yritykseltä oikeutta suojella kaupallisia intressejään, tiettyä käyttäytymistä ei kuitenkaan voida hyväksyä silloin, kun sen nimenomaisena tarkoituksena on tämän määräävän markkina-aseman vahvistaminen ja sen väärinkäyttö. Näin ollen se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyy myymästä olennaista osaa kilpailijoilleen, merkitsee jo sellaisenaan tämän aseman väärinkäyttöä.

(ks. 327, 429, 433 ja 464 kohta)

(ks. 306 kohta)

15. Sillä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ottaa huomioon vastaukset, joita yksi asianosainen on antanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina prosessinjohtotoimina esitettyihin kysymyksiin, ei rikota saman työjärjestyksen 48 artiklaa, kun toisella asianosaisella on tarvittaessa ollut mahdollisuus ottaa istunnossa kantaa näihin seikkoihin.

14. Komission selvittäessä yrityskeskittymän vaikutuksia sen tehtävänä on osoittaa markkinoiden tulevan kehityksen osalta pitävien todisteiden perusteella ja markkinoiden tulevaa kehitystä koskevalla riittävällä todennäköisyydellä paitsi mahdollinen menettely, jonka se ennakoi tapahtuvan lähitulevaisuudessa, myös se, että tämä menettely johtaisi määräävän aseman syntymiseen tai vahvistumiseen lähitulevaisuudessa. Ei riitä, että komis-

(ks. 505 kohta)

16. Siitä oikeuskäytännöstä, jonka mukaan — toisin kuin silloin, kun kyse on vakiintuneen päätöksentekokäytännön

mukaisesta päätöksestä — silloin, kun komissio laajentaa aikaisempaa päätöksentekokäytäntöään, se ei voi perustella päätöstä lyhyesti vaan sen on perusteltava päätöksensä nimenomaisesti, ei voida päätellä, että komission pitäisi sen lisäksi, että se perustelee päätöksensä kyseiseen asiaan liittyvän asiakirja-aineiston perusteella, esittää erikseen syyt, joiden vuoksi se on tehnyt erilaisen päätelmän kuin aikaisemmassa asiassa, joka koski samankaltaisia tai samoja tilanteita tai jossa olivat mukana samat taloudelliset toimijat.

(ks. 513 kohta)

lähestymistavoista, joilla saattaa teoriassa olla merkitystä, ne, jotka sopivat parhaiten tietyn tapauksen olosuhteisiin.

Komissio ei ole tältä osin sitoutunut merkityksellisten markkinoiden määritelmästä annetussa tiedonannossa käytämään tiettyä ja erityistä menetelmää arvioidessaan kysynnän korvattavuutta. Se on sitä vastoin todennut, että lähestymistavan, jonka se omaksuu, on vaihdeltava kuhunkin yksittäistapaukseen liittyvien olosuhteiden mukaan, ja varannut itselleen huomattavaa harkintavaltaa, jotta se voi käsitellä jokaista yksittäistapausta asianmukaisella tavalla.

17. Komissio ei voi poiketa säännöistä, jotka se on itse itselleen asettanut. Näin ollen siltä osin kuin merkityksellisten markkinoiden määritelmästä yhteisön kilpailuoikeuden kannalta annetussa tiedonannossa todetaan pakottavin sanamuodoin menetelmä, jonka mukaisesti komissio aikoo määritellä markkinat tulevaisuudessa, eikä jätetä lainkaan harkintavaltaa, komission on tosiaankin otettava tiedonannon sanamuoto huomioon.

(ks. 516 ja 519 kohta)

Komissiolla on laaja toimintavapaus tilanteessa, jossa se käyttää tiedonannossa sanamuotoa, joka jättää sille mahdollisuuden valita todisteista tai

18. Keskittymän soveltuvuutta yhteismarkkinoille koskevan komission tutkinnan osalta siltä osin kuin merkityksellisten markkinoiden määritelmästä yhteisön kilpailuoikeuden kannalta annetun tiedonannon 36 kohdassa täsmennetään, että ”toiminnallinen vaihdettavuus tai samanlaiset ominaisuudet eivät itsessään ehkä ole riittäviä perusteita, koska asiakkaiden herkkyyssuhteellisten hintojen muutoksiin voi riippua myös muista seikoista”, tästä lainauksesta ilmenee

vastakohtaispäätelmänä, että tietyissä tapauksissa tai jopa yleensä tuotteet, jotka ovat toiminnallisesti vaihdettavissa keskenään ja joiden ominaisuudet ovat samanlaisia, ovat korvattavissa.

palvelujen tavallisessa kilpailussa käytetään.

(ks. 524 kohta)

Tilanteessa, jossa ainoa tietyillä markkinoilla vallitseva kilpailu on epäsuoraa ja jo verrattain heikkoa, on erityisen haitallista, että yritys ostaa ainoan kilpailijan, joka vielä harjoittaa myyntiä kyseisillä markkinoilla. On sovellettava analogisesti periaatteita, jotka on laadittu määräävän aseman väärinkäyttöä koskevan kiellon osalta yrityskeskittymien valvontaa lähellä olevalla oikeudellisella alueella, ja katsottava, että mitä määräävämmässä asemassa yritys on, sitä erityisempi vastuu sillä on pidättäytyä kaikesta toiminnasta, joka saattaa heikentää kilpailua vielä lisää, ja varsinkin toiminnasta, joka saattaa poistaa markkinoilla vielä vallitsevan kilpailun.

19. EY 82 artiklan soveltamisen osalta yrityksen määräävän aseman toteaminen ei sellaisenaan ole kyseisen yrityksen kannalta syytös, vaan se merkitsee ainoastaan, että kyseisellä yrityksellä on erityinen velvollisuus olla toiminnallaan rajoittamatta toimivaa ja vääristymätöntä kilpailua yhteismarkkinoilla, riippumatta siitä, mihin tämä asema perustuu. Lisäksi EY 82 artiklassa tarkoitettu väärinkäytön käsite on objektiivinen käsite, joka tarkoittaa määräävässä asemassa olevan yrityksen käyttäytymistä, joka on omiaan vaikuttamaan sellaisten markkinoiden rakenteeseen, joilla juuri kyseessä olevan yrityksen olemassaolon vuoksi kilpailuaste on jo heikentynyt ja joka estää markkinoilla vielä olemassa olevan kilpailuasteen säilymisen ja tämän kilpailun kehittymisen sen vuoksi, että tämä yritys käyttää muita kuin niitä keinoja, joita taloudellisten toimijoiden liiketoimiin perustuvassa tuotteiden tai

Edellä esitetystä seuraa, että tällaisessa tilanteessa keskittymän osapuolten tehtävänä on esittää näyttö siitä, että markkinoilla ei ollut lainkaan toimivaa kilpailua ennen keskittymää.

(ks. 549–551 kohta)

20. On todettava, että yrityskeskittymien valvonnasta annetulla asetuksella N:o 4064/89 komissiolle on annettu

toimivalta hyväksyä ainoastaan sellaiset sitoumukset, joiden vuoksi kyseinen komissiolle ilmoitettu keskittymä muuttuu yhteismarkkinoille soveltuvaksi. Tähän liittyen osapuolten ehdottomat rakenteelliset sitoumukset täyttävät tämän edellytyksen ainoastaan siltä osin kuin komissio kykenee varmuudella päättämään, että ne olisi mahdollista toteuttaa ja että siitä seuraavat uudet liiketoiminnalliset rakenteet ovat riittävän elinkelpoisia ja kestäviä, jotta määräävän aseman syntyminen tai vahvistuminen tai toimivan kilpailun esteet, joita sitoumuksilla pyritään ehkäisemään, eivät toteudu lähitulevaisuudessa.

(ks. 555 ja 612 kohta)

21. Oikeusvarmuuden ja hyvän oikeushalinnon takaamiseksi kanteen tutkittavaksi ottaminen edellyttää, että itse kanteen tekstissä on edes johdonmukainen ja ymmärrettävä yhteenvedo tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista. Tältä osin on todettava, että vaikka kanteen sisältöä voidaan tietyiltä osin tukea ja täydentää viittaamalla sen liitteenä oleviin asiakirjoihin, yleisluonteisella viitauksella muihin kirjelmiin, vaikka ne olisivat kannekirjelmän liitteenäkin, ei

voida korjata sitä, että oikeudellisten perustelujen oleelliset osatekijät puuttuvat, sillä niiden on sisällyttävä itse kannekirjelmään.

(ks. 592 kohta)

22. Oikeuden tutustua asiakirjoihin kilpailuasioissa tarkoituksena on antaa niille, joille väitetiedoksianto on osoitettu, mahdollisuus tutustua komission asiakirja-aineistossa oleviin todisteisiin, jotta ne voivat tehokkaasti esittää kantansa päätelmistä, jotka komissio on väitetiedoksiannossaan tehnyt kyseisten todisteiden perusteella. Oikeus tutustua asiakirjoihin on perusteltu, jotta taataan niille yrityksille, joita asia koskee, mahdollisuus puolustautua tehokkaasti niihin kyseisessä tiedoksiannossa kohdistettuja väitteitä vastaan.

Komissio voi kuitenkin evätä oikeuden tutustua tiettyihin asiakirjoihin, erityisesti muiden yritysten liikesalaisuuksia sisältäviin asiakirjoihin tai niiden osiin, komission sisäisiin asiakirjoihin, tietoihin, joiden perusteella voi tunnistaa kantelijat, jotka haluavat pysyä tuntemattomina, sekä tietoihin, jotka on toimitettu komissiolle sillä ehdolla, että niiden luottamuksellisuus säilyy.

Vaikka yrityksillä on oikeus suojella liikesalaisuuksiaan, tämän oikeuden kunnioittamisen on oltava tasapainossa puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen kanssa. Komissio saattaa näin ollen joutua yhteensovittamaan vastakkaisia intressejä laatimalla ei-luottamuksellisia versioita asiakirjoista, jotka sisältävät liikeasioita tai muita arkaluonteisia tietoja. Samoja periaatteita on sovellettava yrityskeskittymien valvonasta annetun asetuksen N:o 4064/89 mukaisesti tutkittavien keskittymien asiakirja-aineistoon tutustumisen osalta, vaikka näiden periaatteiden noudattamisen vastapainoksi saatetaankin kohtuudella asettaa kyseiseen asetukseen yleisesti liittyvä asian joutuisan käsittelyn vaatimus. Yrityskeskittymien valvonnan yhteydessä ei ole syytä soveltaa erilaista eikä laajempaa suojelun tasoa puolustautumisoikeuksien osalta kuin kilpailusääntöjen rikkomisen yhteydessä.

missä tapauksessa niiden tiedoksi antaminen on olennaisen tärkeää, mutta mikäli se ei aio ottaa niitä tällä tavoin huomioon, niiden toimittamatta jättäminen ei vaikuta millään tavoin menettelyn laillisuuteen. Mikäli sitä vastoin ilmenee, että yrityksellä ei ole ollut hallinnollisessa menettelyssä tilaisuutta tutustua sen puolesta puhuvaan asiakirjaan eli seikkaan, joka olisi saattanut olla hyödyllinen sen puolustautumisen kannalta ja jonka vuoksi hallinnollisessa menettelyssä olisi saatettu päätyä eri lopputulokseen, mikäli mainittu yritys olisi voinut vedota siihen, päätöksen perusteluja, joihin tämä asiakirja vaikuttaa, on lähtökohtaisesti katsottava rasittavan virhe.

(ks. 649 kohta)

(ks. 629–631 kohta)

23. Kilpailua koskevan hallinnollisen menettelyn yhteydessä asiakirja-aineistoon tutustumista koskevan oikeuden osalta on erotettava toisistaan yksinomaan asianomaista vastaan puhuvat seikat sekä asianomaisten puolesta puhuvat asiakirjat tai asiakirjat, jotka sisältävät asianomaisten puolesta puhuvia seikkoja. Asianomaista vastaan puhuvilla seikoilla on merkitystä ainoastaan siltä osin kuin komissio aikoo ottaa ne huomioon,

24. Luottamuksellista käsittelyä koskeva pyyntö voi kilpailumenettelyssä olla peruste sille, että tilaisuus tutustua kolmansilta osapuolilta peräisin oleviin asiakirjoihin, kuten kanteluihin, evätään. Määrävässä markkina-asemassa oleva yritys näet saattaa toteuttaa kustotoimenpiteitä sellaisia kilpailijoita, tavaran-toimittajia tai asiakkaita kohtaan, jotka ovat osallistuneet komission tutkimukseen, ja siinä tapauksessa ulkopuoliset yritykset, jotka antavat komission tutkimusten aikana sen käyttöön asiakirjoja, joiden osalta ne arvioivat, että niiden antaminen saattaisi johtaa kustotoimen-

piteisiin niitä kohtaan, voivat luovuttaa ne ainoastaan tietoisina siitä, että niiden esittämä luottamuksellista käsittelyä koskeva pyyntö otetaan huomioon.

komission hallinnolliseen asiakirja-aineistoon, se on voinut ilmaista näkemysensä huomioon otetuista väitteistä ajoissa.

(ks. 650 kohta)

(ks. 692 ja 693 kohta)

25. Oikeus tulla kuulluksi kilpailumenettelyissä koskee ainoastaan väitteitä, jotka komissio aikoo ottaa huomioon.

Koska siis yrityskeskittymien valvonnasta annetun asetuksen N:o 4064/89 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tarkoituksena ei ole esittää osapuolille vastaväitteitä vaan ainoastaan esittää väliaikaisesti vakavat epäilyt, joita komissiolla on ja joiden vuoksi se saattaa aloittaa tutkimuksen toisen vaiheen, yritys ei voi väittää, että se, että se ei ole saanut tilaisuutta tutustua asiakirja-aineistoon ennen väitetiedoksiannon lähettämistä, olisi vaikuttanut sen puolustautumismahdollisuuksiin. Sen avulla, että yrityksellä on ollut tilaisuus esittää kirjallisia ja suullisia huomautuksiaan väitetiedoksiannosta tässä tapauksessa sen jälkeen, kun sillä oli ollut tilaisuus tutustua

26. Vaikka yrityskeskittymien valvonnasta annetun asetuksen N:o 4064/89 18 artiklan 1 kohdan sanamuoto merkitsee sitä, että keskittymän osapuolilla on oltava tilaisuus esittää huomautuksiaan menettelyn aloittamisesta lähtien, se ei merkitse sitä, että komission pitäisi antaa niille tilaisuus tutustua sen omaan hallinnolliseen asiakirja-aineistoon tässä aikaisemmassa vaiheessa. Sitä, että osapuolilla on oltava tilaisuus tutustua komission hallinnolliseen asiakirja-aineistoon kyetäkseen lopuksi puolustautumaan komission väitetiedoksiannossaan esittämiä väitteitä vastaan, ei saa tulkita siten, että komissio velvoitettaisiin antamaan niille tilaisuus tutustua sen asiakirja-aineistoon osissa koko menettelyn ajan, sillä se merkitsi suhteetonta rasitetta komissiolle.

(ks. 694 kohta)

27. Jotta komissio kykenisi noudattamaan yrityskeskittymien valvonnasta annetun asetuksen N:o 4064/89 mukaista aikataulua, menettelyn kussakin vaiheessa vahvistettavien välivaiheen määräaikojen on myös oltava lyhyitä. Tämä seikka merkitsee jo lähtökohtaisesti sitä, että olosuhteet, joissa kaikkien menettelyn osapuolten on työskenneltävä, ovat epäedulliset, mutta lainsäätäjä on katsonut, että joutuisuudesta menettelylle kokonaisuutena arvioiden koituvat edut ovat hyväksyttävä peruste näille uhrauksille, jotta otettaisiin erityisesti huomioon ilmoitetun keskittymän osapuolten kaupallinen intressi saattaa hanke asianmukaiseen päätökseen niin pian kuin mahdollista. Tältä osin arvioitaessa puolustusoikeuksien väitetyjä loukkauksia asetuksen N:o 4064/89 mukaisten menettelyjen yhteydessä on otettava huomioon kyseiseen asetukseen yleisesti liittyvä asian joutuisan käsittelyn vaatimus.

Lisäksi asetuksessa N:o 4064/89 säädettyistä ilmoituksista, määräajoista ja kuulemisista annetun asetuksen N:o 447/98 21 artiklassa, jota sovelletaan erityisesti väitetiedoksiantoon annettavalle vastaukselle kyseisen asetuksen 13 artiklan mukaisesti asetettuun määräaikaan, säädetään, että komissio ottaa huomioon lausuntojen valmisteluun tarjottavan ajan sekä tapauksen kiireellisyyden. Komission tehtävänä on näin ollen yhteensovittaa mahdollisuuksien mukaan ilmoittavien osapuolten puolustautumisoikeudet ja tarve tehdä lopullinen päätös nopeasti.

Näin ollen keskittymän osapuolet voivat vedota käytettävissään olevien määräaikojen lyhyteen tämän menettelyn yhteydessä ainoastaan siltä osin kuin nämä määräajat eivät ole oikeassa suhteessa menettelyn kokonaisuuteen.

(ks. 701–703 kohta)

28. Vaikka kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan asemaa on muutettu tietyissä kilpailuasioita koskevissa menettelyissä kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan toimivaltuuksista tehdyn päätöksen 2001/462 tultua voimaan erityisesti siltä osin kuin hän kuuluu päätöksen 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti nykyään hallinnollisesti kilpailusta vastaavan komission jäsenen kabinettiin eikä kilpailun pääosastoon, tästä päätöksestä ilmenee selvästi, että kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan uusi tehtävä vastaa suoraan päätöksessä 94/810 tarkoitettua samanimistä vanhaa tehtävää. Näin ollen on katsottava, että koska ei ole olemassa päätöstä, jolla vanhan kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan tehtävä olisi päätetty päätöksen 2001/462 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti, hän on pysynyt tehtävässään tämän päätöksen voimaantulon jälkeenkin.

Edellä esitettyä tulkintaa päätöksistä tukee se, että oli objektiivinen tarve varmistaa kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan tehtävän toiminnallinen jatkuvuus hyvän hallinnon periaatteen mukaisesti. Päätös 2001/462 tuli väistämättä voimaan silloin, kun tietyt menettelyt oli jo vireillä. Mikäli päätöksen 2001/462 voimaantulon vaikutus yhdistettynä siihen, että uutta kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja ei ollut nimitetty, olisi ollut se, että yksikään henkilö ei olisi ollut toimivaltainen hoitamaan tehtävää, näitä menettelyjä olisi ollut mahdotonta jatkaa, millä olisi myös viety asetuksen N:o 4064/89 säännöksiltä ja päätöksen 2001/462 määräyksiltä tehokas vaikutus näiden menettelyjen osalta. Näin ollen kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja, joka oli tehtävässään päätöksen 2001/462 tullessa voimaan, oli edelleen toimivaltainen hoitamaan tehtävää siihen saakka, kunnes asiasta päätettäisiin toisin, ainakin sellaisten menettelyjen päätökseen viemiseksi, jotka olivat jo hänen tutkittavanaan.

(ks. 719 ja 720 kohta)

29. Perusoikeudet ovat yhteisön yleisten oikeusperiaatteiden erottamaton osa, jonka kunnioittaminen yhteisöjen tuomioistuinten on varmistettava. Tätä varren yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nojautuvat kaikille jäsenvaltioille yhteisiin valtiosääntöperinteisiin sekä niihin kansainvälisten ihmisoikeuksien suojaamista koskeviin sopimuksiin sisältyviin näkemyksiin, joiden osalta jäsenvaltiot ovat toimineet yhteistyössä ja joihin ne ovat liittyneet. Euroopan ihmisoikeus-sopimuksella on siinä yhteydessä erityinen merkitys. EU 6 artiklan 2 kohdassa määrätään lisäksi, että ”unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan [Euroopan ihmisoikeussopimuksessa] ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä”.

(ks. 725 kohta)